

Definitioner av Cirkulär ekonomi och Delningsekonomi samt kort om innebörden av begreppen

Cirkulär ekonomi är en ekonomi som syftar till att hushålla med jordens resurser, behålla material och produkter i ekonomin så länge som möjligt samt förebygga och minimera avfall. Grunden är att främja effektiva och cirkulära resursflöden.

I den nu, till stor del, rådande linjära ekonomimodellen är tillväxt starkt kopplat till linjär användning av ändliga resurser: *utvinning av jungfruliga resurser, tillverkning, användning och kvittblivning*. För att lyckas ändra den linjära modellen till en cirkulär ekonomi behövs ny teknik, nya innovativa produkter och tjänster, hållbara och resurseffektiva affärsmodeller och förändrat konsumentbeteende. Omställning till en cirkulär ekonomi fokuserar på samhällsomfattande fördelar för att bygga ekonomiskt, ekologiskt och socialt kapital.

En cirkulär ekonomi bygger på följande principer:

- Produkter ska utformas så att avfall, föroreningar och andra negativa sidoeffekter förebyggs
- Produkter och material ska ha hög nyttjandegrad och behållas i användning så länge som möjligt
- Naturkapital ska bevaras och stärkas genom förvaltning och balanserat nyttjande

Farliga ämnen som redan är i omlopp bör fasas ut från kretsloppen. Detta för att upprätthålla värdet på materialet under hela livscykeln. Uppkommet avfall behöver hanteras på ett säkert sätt.

Betydelsen av ökad återanvändning och återvinning har ökat i takt med att levnadsstandarden ökar globalt och allt fler människor får möjlighet till en livsstil som är mer resurskrävande. Det är också nödvändigt med en förändring i hur avfall betraktas och hur resurserna i avfallet hanteras.

Europeiska kommissionens menar att en cirkulär ekonomi där värdet på produkter, material och resurser behålls i ekonomin så länge som möjligt ”är en nödvändig del i EU:s arbete för att utveckla en hållbar, koldioxidsnål, resurseffektiv och konkurrenskraftig ekonomi. Här finns möjligheten att omvandla ekonomin och skapa nya och hållbara konkurrensfördelar för Europa.”

Ingen aktör kan enskilt ställa om till en cirkulär ekonomi. Samhället, näringslivet, privata, offentliga och enskilda konsumenter måste agera gemensamt. Offentliga sektorns inköp kan användas som ett strategiskt verktyg för att öka den hållbara konsumtionen i samhället.

Cirkulär ekonomi delas ibland in i olika typer: biobaserad (fokus på biobaserade produkter och biologisk nedbrytbarhet), symbiotisk (fokus på industriell symbios där den ena verksamhetens avfall/restflöden blir råvara för nästa verksamhet) och tjänstefierad (med fokus på ett skifte från produkter mot tjänster med cirkularitet genom ökad produktivslängd, delning, återbruk och återtillverkning).

Delningsekonomi är ett ekonomiskt system där tillgångar och tjänster delas, med eller utan ersättning. Syftet är minskad resursåtgång och effektivare kapacitetsutnyttjande genom delning av underutnyttjade resurser.

Underutnyttjade resurser kan vara lokaler som står tomma del av dag eller outnyttjad personal. Förutom detta omfattas även gemensamma resurspooler av begreppet, exempelvis bilpooler eller cykelpooler. Många gånger används digitala plattformar för genomförande av delning.

Enligt flera etablerade definitioner omfattar begreppet delningsekonomi endast privatpersoner, men principen kan även nyttjas inom kommunens egen verksamhet. Kommersiella, fördefinierade och standardiserade tjänster räknas inte heller in i begreppet delningsekonomi, men utgör en form av delning. Delningsekonomi innefattar inte ägarövergång.

Ibland används begreppet kollaborativ ekonomi i liknande betydelse. Detta innebär ett samarbete där människorna är aktiva medskapare av varorna eller tjänsterna. Exempel kan vara samåkningspooler.

Källor

Att göra mer med mindre. Nationell avfallsplan och avfallsförebyggande program 2018-2023, Naturvårdsverket, rapport 6857 december 2018

Delningsekonomi. På användarnas villkor. SOU 2017:26

Från värdekedja till värdecykel – så får Sverige en mer cirkulär ekonomi, SOU 2017:22

Omvärldsanalys av cirkulär ekonomi. Ett underlag inför Formas val av strategisk roll som forskningsfinansier inom området, WSP 2019-09-30